Kunta- ja terveysjaosto

HE 146/2021vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Hallituksen esityksessä 146/2021 esitetään Hoitotyön tutkimussäätiölle (Hotus) valtionavustusta 388 000 euroa vuodelle 2022. Esitämme tämän lisäksi, että Hotukselle hyväksytään 200 000 euron lisäavustus vuodelle 2022.

Tausta

Hotukselle on myönnetty valtion talousarviossa avustusta vuodesta 2018 alkaen näyttöön perustuvan hoitotyön ja sitä tukevien menetelmien edistämiseen sekä hoitosuositusten laatimiseen ja niiden levittämiseen.

- Hotukselle myönnetty valtionavustus on elintärkeä Hotuksen toiminnan jatkamisen näkökulmasta, mutta vuodelle 2022 esitetty valtionavustus (388 000 euroa) on lähtökohtaisesti riittämätön toiminnan vaatimuksiin nähden.
- Vuosille 2020 ja 2021 Hotukselle myönnettiin varsinaisen valtionavustuksen lisäksi lisärahoitus (100 000 euroa) materiaalien ruotsinnoksiin. Tämä rahoitus päättyy nyt vuoden 2021 lopussa.
- Vuonna 2021 olemme rahoittaneet toimintaamme valtionavustuksen lisäksi hankkeisiimme myönnetyillä pienillä apurahoilla ja säätiön pääoman tuotoilla. Pääomamme on kuitenkin pieni, tällä hetkellä 540 000 euroa, joten sen tuotot ovat myös vähäiset.
- Vuoden 2021 aikana olemme jo joutuneet siirtämään pääomastamme 80 000 euroa kattamaan toimintamme kuluja, vaikka samanaikaisesti suunniteltuja Hotuksen toiminnan kehittämiseen kohdentuvia toimintoja on siirretty seuraavalle tilikaudelle taloustilanteestamme johtuen.
- Hotuksen talousarvio vuodelle 2022 on yli 200 000 euroa alijäämäinen, jos hallituksen esittämää valtionavustuksen määrää ei saada korotettua.

Perustelut lisäavustukselle

- Hotus on tehnyt pitkäjänteistä työtä hoitotyön laadun, potilasturvallisuuden ja arvostuksen kehittämiseksi kansallisella tasolla, mutta pitkän tähtäimen toiminnan kehittäminen ja jo saavutetut kehittämistoiminnan hyödyt vaarantuvat, kun seuraavan vuoden rahoituksen riittävyys on toistuvasti epävarmalla pohjalla.
- Hotuksen tuottamat materiaalit (esim. hoitosuositukset, Näyttövinkit, katsaukset, näytön käyttöönottoa tukevat tukirakenteet) mahdollistavat hoitotyön ja sen kehittämisen parhaaseen mahdolliseen tietoon perustuen niin erikoissairaanhoidossa, perusterveydenhuollossa kuin yksityisen sektorin palveluissa.
    - Hotuksen vuoden 2022 talousarvion alijäämä tarkoittaisi tutkimusnäyttöön perustuvien Hotus-hoitosuositusten® ja Näyttövinkkien® valmistumisen ja julkaisemisen merkittävää hidastumista, kun suositustyöryhmien kouluttajina ja mentoreina toimivien tutkijoiden määrää jouduttaisiin vähentämään. Tällä hetkellä uusia hoitosuosituksia on valmisteilla 20, päivityksessä 3 ja käynnistämistä odottaa 10.
    - Käytännössä alijäämä tarkoittaisi nykyisestä viidestä tutkijasta 1–2 tutkijan vähentämistä. Tämä tilanne vältettiin vuoden 2021 aikana sillä, että pääomasta siirrettiin em. summa toiminnan kuluihin. Hotuksen pienenevä pääoma ei tätä mahdollista enää vuonna 2022.

  - Hotuksella ei ole omaa informaatikkoa ja pääsy tietokantoihin on rajallinen, joten joudumme ostamaan nämä palvelut ulkopuolisilta asiantuntijoilta. Tiukassa taloustilanteessa myös näiden palvelujen ostaminen vaikeutuisi, joka vaikeuttaa myös suositustyöryhmien toimintaa.
  - Velvoite kääntää ruotsin kielelle Hotuksen materiaaleja (hoitosuositukset, Näyttövinkit, muut Hotuksen julkaisemat tuotteet) vie jatkossa budjetistamme noin 40 000–50 000 euroa vuodessa, sillä ruotsinnoksille vuosille 2020 ja 2021 myönnetty lisärahoituksen (100 000 euroa) käyttö loppuu vuonna 2021.
- Hotus edistää erityisesti hoitotieteellisen ja muun terveystieteellisen tutkimustiedon hyödyntämistä sote-rakenteissa sekä hoitotyön koulutuksessa ja kehittämisessä sekä uusien työntekijöiden perehdytyksessä ja osaamisen varmistamisessa.
  - Sote-palveluorganisaatioiden vaatimukset ja resurssit hyödyntää tieteellisellä tutkimuksella tuotettua tietoa ovat hyvin vaihtelevat, siten kansallisella toimijalla on tässä merkittävä rooli.
  - Viive tuotetun tutkimustiedon hyödyntämisessä voi aiheuttaa mm. turhia kustannuksia (mm. vanhentuneet hoitomenetelmät, puutteellinen potilaan omahoidon ohjaus) sekä turhaa kärsimystä tai elämänlaadun heikentymistä potilaille (mm. puutteellinen kivunhoito, painehaavojen tunnistaminen). Esimerkiksi pelkästään painehaavojen vuosittaiset ehkäistävissä olevat kokonaiskustannukset ovat arviolta 420 000 000 euroa.
- Hotus muiden kansallisten toimijoiden, kuten Käypä hoidon, rinnalla edistää sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tasalaatuisuutta ja vähentää käytäntöjen (terveyden edistämiseen, hoitoon, kuntoutukseen liittyvät käytännöt) alueellista ja perusteetonta vaihtelua.
  - Hoitotyöntekijät edustavat sote:n suurinta ammattiryhmää ja heidän toiminnallaan on siten merkittävä rooli. Palveluiden ja käytäntöjen tasalaatuisuus ja kehittäminen tulee koskea koko sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä, myös hoitotyöntekijöitä, sote-palveluiden laadun ja potilasturvallisuuden takaamiseksi.
- Hotuksen toiminnan merkitystä osoittaa myös se, että Hotuksen valtionavustuksen puolesta ovat aikaisemmin allekirjoituksensa antaneet ERVA-alueiden hoitotyön johtajat ja Hallintoylihoitajat ry, Hoitotieteen laitosten ja vastaavien yksiköiden (yliopistot) johtajat, Suomen ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arenen alainen terveysalan verkosto, Terveystieteiden kliiniset asiantuntijat, Kliiniset asiantuntija, Valtakunnallinen opiskelijaohjauksen kehittäjäverkosto sekä hoitotyöntekijöitä edustavien liittojen (Tehy, Suomen Lähi- ja perushoitajaliitto Super, Suomen sairaanhoitajaliitto, Akavan sairaanhoitajat ja Taja, Suomen Terveydenhoitajaliitto, Suomen Kätilöliitto, Sjuksköterskeföreningen i Finland) puheenjohtajat.

Ilman hoitotyöntekijöitä ei suomalainenkaan sosiaali- ja terveydenhuolto toimi, joten pyydämme kohteliaimmin, että Hotuksen rahoitusta vuodelle 2022 arvioidaan vielä uudelleen. Samalla esitämme, että vuoden 2023 talousarviossa valtionavustus nostetaan samalle tasolle Käypä hoidon rahoituksen kanssa ja siten varmistetaan myös Hotuksen toiminta ja pitkäjänteisempi kehittäminen.

Helsingissä 11.10.2020

Arja Holopainen, tutkimusjohtaja
Hoitotyön tutkimussäätiö sr (Hotus)